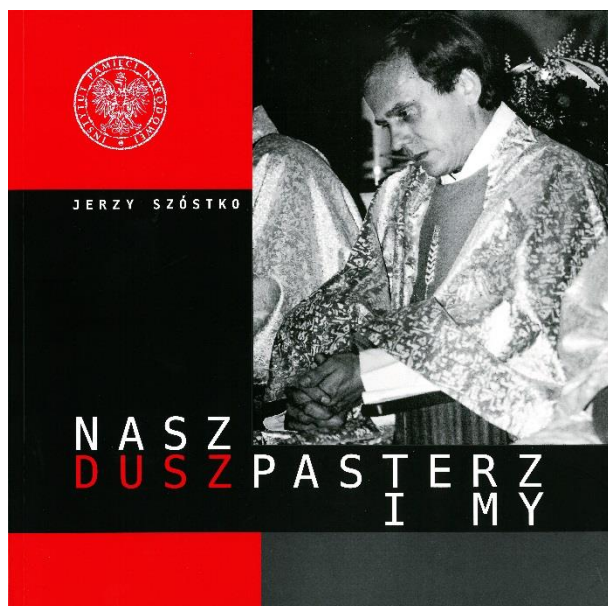

■ Wybrane publikacje

Z dziejów Kościoła

Wydane przez Oddział IPN w Białymstoku

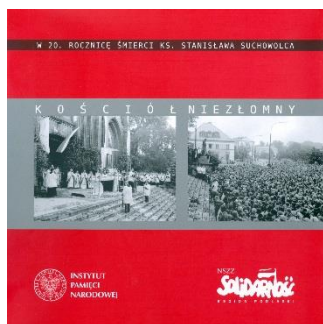
IPN Białystok

Oddział Instytutu Pamięci Narodowej
– Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
ul. Warsztatowa 1A, 15-637 Białystok,
tel. 85 6645700, oddzial.bialystok@ipn.gov.pl

Białystok, kwiecień 2016 r.

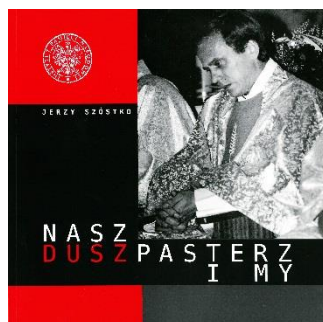
Kościół niezłomny. Wystawa fotografii Jerzego Fedorowicza w 20. rocznicę śmierci ks. Stanisława Suchowolca, red. W.F. Wilczewski, Białystok 2009

„Fotografie prezentowane w niniejszym wydawnictwie ukazują Kościół, jaki wielu z nas pamięta, Kościół zjednoczony wokół hierarchów, silny liczbą wiernych, niezłomny w walce z ateistycznym systemem. Ostoję wolnej myśli i niezależnej kultury. Kościół konsekwentnie umacniany przez stojącego u progu papieskiej posługi Jana Pawła II, który zdając sobie sprawę z indywidualnych słabości każdego człowieka, wskazywał rodakom

dalekosiężne cele – wewnętrzną wolność jednostki w niepodległym kraju” (red.). Zbiór fotografii dokumentujących najważniejsze wydarzenia religijno-patriotyczne na Białostocczyźnie w latach 80. XX w. (m.in. święcenie sztandarów Solidarności, koronacje obrazów Matki Boskiej w Różanymstoku i Krypnie, nawiedzenia kopii Obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej) poprzedzają artykuły wprowadzające autorstwa prof. J. Żaryna, ks. dr. A. Szota i dr. W.F. Wilczewskiego.

Jerzy Szóstko, Nasz duszpasterz i my. Ks. Jerzy Popiełuszko w fotografiach i wspomnieniach hutnika, oprac. E. Rogalewska, Białystok 2009 (wyd. I), 2010 (wyd. II), 2014 (wyd. III)

„Fotografie i tekst Jerzego Szóstki są przykładem drogi życiowej szeregowego hutnika i związkowca. Jednocześnie przekaz wydobywa w szczególny sposób atmosferę czasów ›karnawału Solidarności‹, a także ukazuje, jak okrzepło i umocniło się środowisko wokół żoliborskiego kościoła po śmierci ks. Jerzego: mozolne budowanie pamięci, pielęgnację dziedzictwa jego idei. Jest wreszcie ten zbiór fotografii

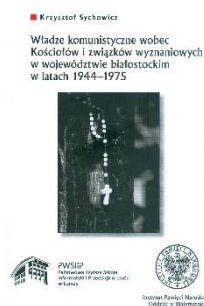
i wspomnień świadectwem chrześcijanina, który świadczy swym życiem, słowem i fotografią o Dziele Sługi Bożego ks. Jerzego Popiełuszki” (dr E. Rogalewska). Trzecie wydanie książki zostało uzupełnione o materiały dotyczące beatyfikacji ks. Jerzego.

„Śmierci się z nas nikt nie boi”. Listy kapłanów archidiecezji wileńskiej z ZSR. Wybór źródeł, wstęp, wybór i oprac. ks. A. Szot, W.F. Wilczewski, Białystok 2012

„Wśród przekazywanych informacji wiele jest danych o śmierci i pogrzebach kapłanów na Wschodzie, pisanych z bólem i troską o osierocone kościoły i parafie, których nie będzie komu obsługiwać. Dopiero pod koniec lat 70. Pojawiają się informacje pełne nadziei i radości, gdy pozwolono przyjmować kandydatów z Białorusi do Seminarium Duchownego w Rydze. Są też listy pokazujące głębię duchową i moc wiary piszących kapłanów” (ks. dr T.Krahel). Tom zawiera 145 listów 26 kapłanów, m.in. ks. Michała Aronowicza z Grodna, ks. Stanisława Chodyki z Gierwiat, ks. Józefa Obrembskiego z Mejszagoły, ks. Stanisława Żuka z Kościeniewicz.

Krzysztof Sychowicz, Władze komunistyczne wobec Kościołów i związków wyznaniowych w województwie białostockim 1944-1975, Białystok 2013

„Dr Sychowicz przygotował monografię interesującą, solidnie opartą na materiale źródłowym. Jego praca znacząco rozszerza naszą wiedzę o polityce władz PRL wobec Kościołów i związków wyznaniowych na terenie województwa białostockiego. Ukazuje indywidualne postawy kapłanów i wiernych w ich złożoności i skomplikowanych uwarunkowaniach. Wnosi wiele do poznania historii parafii. Czytelnik znajdzie na jej łamach również interesujące przykłady postaw przedstawicieli władz, zarówno karierowiczów, posłusznych wykonawców dyspozycji z Warszawy, jak i tych nielicznych, którzy z rozmaitych względów starali się unikać zaognienia stosunków z Kościołem” (prof. J. Odziemkowski).

Ks. Tadeusz Krahel, *Archidiecezja wileńska w latach II wojny światowej. Studia i szkice*, Białystok 2014

■ Ks. Tadeusz Krahel
**Archidiecezja
wileńska w latach
II wojny światowej**
Studia i szkice

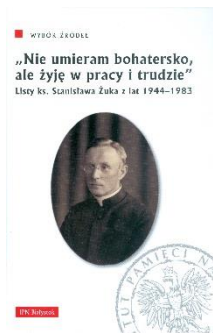

IPR Biblioteka

„Autor [...] artykułów jest wytrawnym, znanym i powszechnie cenionym badaczem dziejów archidiecezji wileńskiej, zwłaszcza pierwszej połowy XX w. Rzetelne badania naukowe, kwerendy archiwalne w krajowych i zagranicznych archiwach, zbieranie relacji od bezpośrednich świadków wydarzeń sprawiły, że autorytet ks. Tadeusza Krahela w kwestiach historycznych jest niepodważalny” (ks. prof. J. Marecki). Na tom składa się 16 artykułów ukazujących różnorodne zagadnienia z dziejów archidiecezji w latach 1939–1945 (m.in.: *Sytuacja polityczna i administracyjna archidiecezji wileńskiej w czasie II wojny światowej i Między „wyzwoleniem” i końcem wojny (lipiec 1944 – maj 1945)*).

„Nie umieram bohatersko, ale żyję w pracy i trudzie”. Listy ks. Stanisława Żuka z lat 1944–1983. Wybór źródeł, wstęp, wybór i oprac. E. Chrzanowska, ks. A. Szot, Białystok 2014

„Informacje zawarte w listach znacznie wzbogacają wiedzę historyków o codziennym życiu duchownych, którzy po II wojnie światowej dobrowolnie zdecydowali się pozostać na terenie Związku Sowieckiego, by służyć tamtejszym katolikom. Lektura listów będzie także interesująca dla liturgistów, teologów, historyków kultury i socjologów. Będzie też bezcenną kopalnią wiedzy dla wszystkich, którzy zajmują się losami »Kościoła milczącego« i żyjącego w przysłowiowych katakumbach XX w.” (ks. prof. J. Marecki). Tom zawiera 242 listy napisane przez proboszcza z Kościeniewicz na Mińszczyźnie do dziesięciu osób świeckich, m.in. z Białegostoku i Kuźnicy oraz do byłych parafian po II wojnie światowej mieszkających w PRL.

***Wczoraj i dziś. Z dziejów Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce północno-wschodniej*, red. W. Brenda, A. Pyżewska, K. Sychowicz, Białystok 2014**

STUDIA I MATERIAŁY
Wczoraj i dziś
Z dziejów Kościoła
rzymskokatolickiego
w Polsce północno-wschodniej

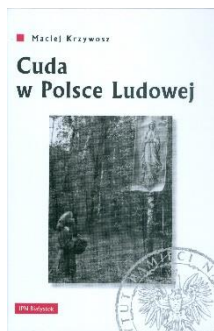

PIB Białystok

„Kościół rzymskokatolicki w czasach PRL posiadał znaczną niezależność od państwa i dla większości polskiego społeczeństwa był głównym gwarantem zachowania narodowej tożsamości. Rządzący Polską komuniści pozostawali z nim w ciągłym konflikcie, co skutkowało represjami wobec duchowieństwa i wiernych. Skala i rodzaj tych represji zmieniały się w ciągu ponad czterdziestu lat. Sceną zmagania Kościoła z aparatem partyjno-państwowym były też ówczesne województwa: białostockie i olsztyńskie.

Niniejsze wydawnictwo ukazuje regionalny wymiar tej konfrontacji oraz przedstawia rozmaite aspekty funkcjonowania Kościoła zarówno w okresie tzw. Polski Ludowej, jak i po przemianach 1989 r.” (red.). W tomie znajdują się prace: prof. J. Żaryna, ks. prof. J. Łupińskiego, ks. prof. A. Kopiczki, dr. W. Brendy, ks. prof. K. Bielawnego, prof. K. Sychowicza, ks. dr. W. Guzewicza.

***Maciej Krzywosz, Cuda w Polsce Ludowej. Studium przypadku prywatnego objawienia maryjnego w Zabłudowie*, Białystok 2016**

PIB Białystok

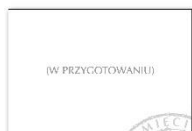
„Zdarzenie to wywołało mnóstwo nieprzewidzianych skutków na różnych poziomach życia społecznego – od modlitw katolickich i prawosławnych pielgrzymów na miejscu objawienia aż do powołania przez ministra spraw wewnętrznych Mieczysława Moczara komisji, która miała wyjaśnić, dlaczego milicja użyła przemocy w stosunku do przebywających tam ludzi. Książka przedstawia cud zabłudowski oraz jego społeczne skutki na tle innych podobnych zjawisk w Polsce Ludowej. Może być przyczynkiem do dyskusji o relacjach między religią a »nowoczesnością« w jej swoistej, prowincjonalnej wersji” (red.).

„Wszystko marność oprócz kochania Boga”. Siostry od aniołów w sowieckich więzieniach i łagrach. Wybór źródeł, wstęp, wybór i oprac. I. Lewandowska, współpraca A. Bronakowska, (w przygotowaniu)

■ WYBÓR ŹRÓDEŁ

**„Wszystko marność
oprócz kochania Boga”**

Siostry od aniołów w sowieckich
więzieniach i łagrach

PKB Białystok

Rodziewicz z lat 50. XX w.

Publikację źródeł poprzedzi obszernie omówienie sytuacji Kościoła katolickiego w Litewskiej Socjalistycznej Republice Sowieckiej oraz teksty poświęcone dekonspiracji zgromadzenia, uwięzieniu i losom więziennym siostr. Zasadniczą część tomu stanowić będą wydane drukiem wspomnienia trzynastu siostr z czasu aresztowania i pobytu w łagrach oraz korespondencja ss. Wandy Boniszewskiej, Marii Herman, Heleny Majewskiej, Jadwigi Mężyńskiej, Reginy Orłowskiej i Rozalii

„Módlmy się do Boga o wierność prawdzie”. Wystąpienia ks. Stanisława Suchowolca z lat 1984–1989. Wybór źródeł, wstęp, wybór i oprac. ks. A. Szot, W.F. Wilczewski, posł. W. Smaszcz, (w przygotowaniu)

■ WYBÓR ŹRÓDEŁ

**„Módlmy się do Boga
o wierność prawdzie”**

Wystąpienia ks. Stanisława Suchowolca
z lat 1984-1989

PKB Białystok

Ks. Stanisław Suchowolec (1958–1989), kapelan białostockiej Solidarności, był kapłanem niespełna sześć lat. Po święceniach w 1983 r., został wikariuszem w rodzinnej parafii ks. Jerzego Popiełuszki. Po jego śmierci zainicjował w Suchowoli nabożeństwa w intencji ojczyzny, które kontynuował na nowej placówce, w kościele pw. Niepokalanego Serca NMP w białostockiej dzielnicy Dojlidy. W głoszonych kazaniach, często nawiązując do patriotycznej twórczości literackiej, sięgał do dziejów Polski, mówił o chrześcijańskich korzeniach narodu, wybitnych patriotach, prawie do wolności i jego łamaniu przez komunistów. W przygotowywanym tomie znajdzie się 25 publicznych wystąpień ks. Suchowolca, które odtworzono z odpisów, nagrań i stenogramów sporządzanych przez Służbę Bezpieczeństwa.

Alina Zawadzka, *Duszpasterstwo polskie na Wileńszczyźnie w okresie sowieckim (1944–1990)*, (w przygotowaniu)

■ Alina Zawadzka

**Duszpasterstwo polskie
na Wileńszczyźnie
w okresie sowieckim
(1944-1990)**

■ WILNIAUSZ

Do przygotowania pracy autorce posłużyły materiały zgromadzone w archiwach litewskich, m.in.: Archiwum Kurii Archidiecezji Wileńskiej, Litewskim Centralnym Archiwum Państwowym, Litewskim Archiwum Specjalnym oraz wybranych archiwach parafialnych. Wzrost pracy podnosi wykorzystanie relacji świadków i uczestników opisywanych wydarzeń, Polaków z Wileńszczyzny. Na zasadniczą część książki złożą się cztery rozdziały: *Sytuacja na Wileńszczyźnie przed 1944 r.*, *Kościół katolicki w*

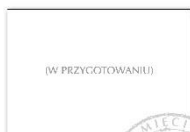
LSRS, *Wileńszczyzna i ludność polska*, *Praca duszpasterska*. Wśród aneksów znajdzie się wykaz księży pracujących w archidiecezji wileńskiej oraz obsada personalna parafii w latach 1944-1990.

**Od „*Vixdum Poloniae unitas*” do „*Totus Tuus Poloniae populus*”.
Wileńska prowincja kościelna w latach 1925 – 1992, red. W.F. Wilczewski,
(w przygotowaniu)**

■ MATHIAUS POKONFERENCYNIS

**„Od „*Vixdum Poloniae unitas*”
do „*Totus Tuus Poloniae populus*”**

**Wileńska prowincja kościelna w latach
1925 – 1992**

■ WILNIAUSZ

W 90. rocznicę wydania bulli „*Vixdum Poloniae unitas*” ustalającej nowy kształt administracyjny polskiego Kościoła, dostosowującej go do granic odrodzonego państwa, w Białymstoku odbyła się konferencja naukowa poświęcona dziejom archidiecezji wileńskiej oraz jej dwóch diecezji sufraganych, łomżyńskiej i pińskiej. W trakcie spotkania zaprezentowanych zostało 15 referatów (m.in.: ks. dr T. Krahel, ks. prof. J. Łupiński, prof. W. Śleszyński, prof. A. Mirek, prof. K. Sychowicz.)

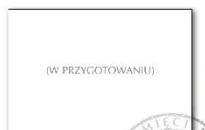
W tomie oprócz wykładu inauguracyjnego abpa prof. E. Ozorowskiego i wystąpienia prelegentów znajdzie się dokumentacja wyjazdów naukowych do Supraśla i Tykocina, które odbyły się w trakcie konferencji.

Milennium Chrztu Polski w województwie białostockim. Służba Bezpieczeństwa wobec uroczystości milenijnych w Białymstoku, Drohiczynie i Łomży. Wybór źródeł, wstęp, wybór i oprac. W.F. Wilczewski, współpraca E. Świętochowska, (w przygotowaniu)

■ WYBÓR ŹRÓDEŁ

**Milennium Chrztu Polski
w województwie
białostockim**

Służba Bezpieczeństwa wobec uroczystości
milenijnych w Białymstoku, Drohiczynie i Łomży.

■ 94 stron

Na terenie województwa białostockiego znajdowały się trzy stolice biskupie, w których odbyły się obchody milenijne pod przewodnictwem księdza prymasa i członków episkopatu. W Łomży uroczystości obchodzono 6–7 sierpnia 1966 r. W dniach 1–2 października episkopat gościł w Drohiczynie, zaś 19–20 listopada w Białymstoku. Materiały przeznaczone do publikacji w niniejszym tomie zostały zgrupowane w trzech głównych działach. Pierwszy wypełnią plany pracy powiatowych Referatów ds. Służby Bezpieczeństwa, drugi – najobszerniejszy – dokumenty obrazujące działania operacyjne Służby Bezpieczeństwa podczas uroczystości milenijnych w trzech stolicach biskupich znajdujących się na terenie województwa białostockiego. Trzeci – sprawozdania powiatowych struktur SB z realizacji zadań. Publikacja obejmie ponad sto dokumentów wytworzonych między 29 stycznia 13 grudnia 1966 r.

Publikacje Oddziału IPN w Białymstoku można nabyć w:

Białostockim Oddziale Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania
Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,
ul. Warsztatowa 1A, 15-637 Białystok,
tel. 85 6645700, oddzial.bialystok@ipn.gov.pl,

w pozostałych Oddziałach Instytutu
oraz w:

Centrum Edukacyjnym IPN im. Janusza Kurtyki
PRZYSTANEK HISTORIA, 00-628 Warszawa, ul. Marszałkowska 21/25,
tel. 22 5763005

Księgarni IPN, 02-675 Warszawa, ul. Wołoska 7,
tel. 22 5818678, 22 5818679

W 20. ROCZNICĘ ŚMIERCI KS. STANISŁAWA SUCHOWŁCA

K O Ś C I Ó Ł N I E Z Ł O M N Y

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

NSZZ
Solidarność
REGION PODLASKI

Wśród prac podejmowanych w Oddziałowym Biurze Edukacji Publicznej w Białymstoku, badania dziejów Kościoła – głównie na wschodnich terenach Rzeczypospolitej, w jej obecnych i dawnych granicach – zajmują istotne miejsce, co znajduje odzwierciedlenie także w dorobku wydawniczym Oddziału.

Zapowiedź planowanej na jesień 2016 r. konferencji naukowej „*Od Maximis undique pressi do Totus Tuus Poloniae populus. Metropolie mohylewska i wileńska w latach 1798-1992*” wydaje się dobrą okazją do prezentacji wybranych publikacji dotyczących historii Kościoła wydanych przez białostocki Oddział Instytutu Pamięci Narodowej.

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ